

Kako mogu tražiti naknadu ili drugu vrstu obeštećenja/zadovoljštine od počinitelja u sudskom postupku (kaznenom postupku) i kome trebam uputiti takav zahtjev?

Počinitelj je dužan nadoknaditi štetu koju je žrtva pretrpjela. U članku 185. Kaznenog zakona navodi se da sva kaznena djela podliježu naknadi štete u skladu s pravilima građanskog prava. Kad je kaznenim djelom prouzročena materijalna ili nematerijalna šteta, počinitelj i svaka druga osoba koja je, prema građanskom pravu, odgovorna za radnje počinitelja moraju platiti naknadu štete. U građanskom je pravu šteta prouzročena kaznenim djelom jedna od okolnosti u kojima se može tražiti naknada za nematerijalnu štetu (članak 20159. Građanskog zakonika).

Kako bi ishodila naknadu štete koju je pretrpjela, žrtva može birati između dviju mogućnosti.

Može se priključiti kaznenom postupku kao oštećena stranka, što znači da svoj imovinskopravni zahtjev podnosi u okviru kaznenog postupka (*costituzione di parte civile*): kazneni sud će na kraju kaznenog postupka procijeniti štetu i dodijeliti naknadu štete, ili samo utvrditi da postoji pravo na naknadu štete te uputiti stranke na građanske sudove radi utvrđivanja iznosa naknade štete. U članku 74. Zakona o kaznenom postupku navodi se da tijekom kaznenog postupka imovinskopravni zahtjev za naknadu štete u skladu s člankom 185. Kaznenog zakona može podnijeti svaka osoba koja je pretrpjela štetu kao posljedicu kaznenog djela, ili njezini nasljednici, protiv tuženika i svake osobe odgovorne prema građanskom pravu.

S druge strane, žrtva isto tako može izravno pokrenuti građanski postupak podnošenjem zahtjeva za naknadu štete redovnom građanskom sudu. Odnosi između imovinskopravnih zahtjeva i kaznenih postupaka uređeni su člankom 75. Zakona o kaznenom postupku. Postupak radi ostvarenja imovinskopravnog zahtjeva pred građanskim sudom može u bilo kojem trenutku prije donošenja presude građanskog suda o meritumu predmeta, čak i ako ta presuda još uvijek podliježe žalbi, biti pridružen kaznenom postupku. U tom se slučaju građanska parnica obustavlja, a kazneni sud će presuditi i o troškovima građanskog postupka. Postupak pred građanskim sudom nastavit će se ako imovinskopravni zahtjev nije spojen s kaznenim postupkom ili ako je postupak bio u fazi u kojoj više nije bilo moguće imovinskopravni zahtjev pripojiti kaznenom postupku. Ako je imovinskopravni zahtjev protiv stranke koja je tuženik u kaznenom postupku podnesen građanskom sudu nakon što je imovinskopravni zahtjev pripojen kaznenom postupku ili nakon prvostupanjske kaznene presude, građanski se postupak obustavlja do donošenja pravomoćne kaznene presude, osim u slučaju iznimki predviđenih zakonom.

U kojem trenutku kaznenog postupka trebam predočiti svoj zahtjev?

Imovinskopravni zahtjev može se spojiti s kaznenim postupkom do trenutka održavanja pripremnog ročišta, ili čak i nakon toga do okončanja pripremnih koraka koji se poduzimaju u skladu s člankom 484. Zakona o kaznenom postupku prije početka suđenja. Nakon što postupak radi ostvarenja imovinskopravnog zahtjeva dosegne tu fazu, više ga se ne može spojiti s kaznenim postupkom. Ako se oštećena stranka pridruži kaznenom postupku nakon isteka roka za pozivanje svjedoka, vještaka i savjetnika iz članka 468. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku, oštećena stranka ne može iskoristiti pravo na podnošenje popisa svjedoka, vještaka ili tehničkih savjetnika. Nakon što se oštećena stranka pridruži kaznenom postupku, ona je stranka u prvostupanjskom suđenju i svim žalbenim postupcima, osim ako je isključena ili se dobrovoljno povuče. Imovinskopravni zahtjev u okviru kaznenog postupka prestaje vrijediti u dva slučaja: 1. javni tužitelj, tuženik ili stranka odgovorna prema građanskom pravu (članak 80. Zakona o kaznenom postupku) mogu podnijeti zahtjev za isključenje oštećene stranke iz postupka ili sud može na vlastitu inicijativu izdati nalog o isključenju oštećene stranke u bilo kojem trenutku prije početka prvostupanjskog suđenja (članak 81. Zakona o kaznenom postupku); 2. oštećena stranka ili njezin posebni zastupnik (*procuratore speciale*) mogu usmenom ili pisanom izjavom u bilo kojoj fazi postupka povući imovinskopravni zahtjev; smatra se da je imovinskopravni zahtjev prešutno povučen ako nisu podneseni nikakvi podnesci ili ako je zahtjev podnesen građanskom sudu (članak 82. Zakona o kaznenom postupku).

Što mogu zatražiti u zahtjevu i što u njemu treba biti navedeno (ukupan iznos i/ili pojedinačni gubici, izgubljena dobit i kamate)?

U imovinskopravnom zahtjevu u okviru kaznenog postupka može se tražiti naknada za svaku štetu, materijalnu ili nematerijalnu, troškove liječenja, pravnu pomoć, tehničke savjete i sve druge nastale i dokumentirane troškove, pod uvjetom da proizlaze iz počinjenog kaznenog djela.

Postoji li poseban obrazac za takve zahtjeve?

U talijanskom kaznenom postupku ne postoje službeni obrasci, ali moraju biti ispunjeni zahtjevi navedeni u nastavku.

Oštećena stranka mora imati parničnu sposobnost (*capacità processuale*). Izjava da se stranka želi pridružiti kaznenom postupku kao oštećena stranka mora se podnijeti tajništvu suda ili dostaviti na ročištu. Kako bi bila prihvaćena, izjava mora sadržavati: (a) podatke o fizičkoj osobi ili naziv udruženja ili tijela koje zahtijeva pridruživanje postupku u svojstvu oštećene stranke te podatke o njezinu pravnom zastupniku; (b) podatke o tuženiku protiv kojeg se podnosi imovinskopravni zahtjev ili druge osobne podatke koji služe za njegovu identifikaciju; (c) ime i prezime odvjetnika koji zastupa oštećenu stranku te pojedinosti o njegovoj punomoći; (d) obrazloženje zahtjeva; (e) potpis odvjetnika. Ako je izjavu podnijela na drugi način osim na ročištu, oštećena stranka dužna je o tome obavijestiti druge stranke te ta izjava proizvodi učinak u odnosu na svaku stranku od dana dostave obavijesti. Ako izjava da se oštećena stranka želi pridružiti postupku ne sadržava punomoć odvjetnika na njezinu podnožju ili rubu, odnosno podnesena je u jednom od ostalih oblika predviđenih člankom 100. stavcima 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku, mora se podnijeti tajništvu ili dostaviti na ročištu zajedno s izjavom.

Koje dokaze trebam predočiti u prilog zahtjevu?

U kaznenom je postupku imovinskopravni zahtjev sporedan u odnosu na postupak utvrđivanja nevinosti ili krivnje tuženika. Zadaću dokazivanja krivnje tuženika ima ured javnog tužitelja. Međutim, oštećena stranka može imati ulogu u dokaznom postupku, posebno u odnosu na dokaze o vrsti pretrpljene štete, ozbiljnosti štete itd. S druge strane, u građanskom je postupku s obzirom na pružanje dokaza (npr. liječničke potvrde) o ozbiljnosti pretrpljene ozljede / štete, teret dokazivanja uglavnom na žrtvi, iako se on može ukloniti ako se dokaže postojanje zakonske pretpostavke u korist žrtve.

Mogu li prije i/ili tijekom postupka dobiti pravnu pomoć? Mogu li dobiti pravnu pomoć ako ne živim u državi u kojoj se vodi postupak?

Pravna pomoć koju financira država dostupna je osobama čiji godišnji dohodak ne prelazi određeni prag: odobrava se pod uvjetom da se postupak vodi u Italiji te je dostupna talijanskim državljanima i osobama koje nisu talijanski državljani. To je pitanje uređeno Predsjedničkom odlukom br. 115/2002.

U kojim će slučajevima kazneni sud odbaciti moj zahtjev ili odbiti odlučivati o mojem zahtjevu protiv počinitelja?

U kaznenom postupku, ako je tuženik oslobođen krivnje, imovinskopravni zahtjev neće biti odobren. Ako je tijekom predistražnog postupka podnesen zahtjev za sporazumnu kaznu (*richiesta di applicazione di pena*), zahtjev za pridruživanje kaznenom postupku u svojstvu oštećene stranke ne može biti prihvaćen na sljedećem ročištu. Isto tako, zahtjev za pridruživanje kaznenom postupku ne može se iznijeti na ročištu koje slijedi nakon zahtjeva za sporazumnu kaznu u postupku prigovora na presudu donesenu bez saslušanja tuženika (*opposizione a decreto penale*) ili prigovora na nalog za neposredno donošenje presude (

opposizione a decreto di giudizio immediato). Zakonom je isto tako izričito zabranjeno pridruživanje kaznenom postupku u svojstvu oštećene stranke u nekim drugim slučajevima, kao što su suđenja maloljetnicima.

Mogu li se žaliti protiv odluke ili tražiti drugu vrstu obeštećenja/zadovoljštine?

Ako na kraju suđenja, odnosno nakon presude u prvom stupnju ili u žalbenom postupku, oštećena stranka smatra da konačna odluka nedostatno odražava štetu koju je pretrpjela, može pobijati presudu – opet putem odvjetnika – ali samo u pogledu dijelova ili odredbi presude koje se odnose na imovinskopravni zahtjev za naknadu štete. Naknadnom presudom može se izmijeniti prvostupanjska presuda u odnosu na aspekte građanskog prava (a time i u odnosu na naknadu štete). Takvom se presudom mogu ispraviti štetni učinci presude u odnosu na naknadu štete, ali ona nema utjecaja na zaključke u pogledu kaznene odgovornosti tuženika: tuženik koji je oslobođen krivnje u smislu kaznenog prava ostaje oslobođen krivnje čak i ako je presuda izmijenjena u korist oštećene stranke. Stoga, ako presudu kojom se tuženik oslobađa krivnje osporava samo oštećena stranka, odluka kaznenog suda u pogledu kaznene odgovornosti tuženika ostaje nepromijenjena. Zbog toga između obrazloženja prvostupanjske presude kojom se tuženik oslobađa krivnje u smislu kaznenog prava i obrazloženja presude u žalbenom postupku nakon žalbe oštećene stranke, u kojoj se iste činjenice smatraju osnovom za donošenje presude o naknadi štete, može postojati objektivna i opipljiva kolizija. To se smatra iznimno osjetljivim tehničkim pitanjem.

Ako mi sud dosudi naknadu štete, na koji način mogu osigurati izvršenje presude i kakvu pomoć pri tome mogu dobiti?

Na zahtjev oštećene stranke te pod uvjetom da postoje pravilne osnove, sud će izdati svoj nalog za naknadu štete koji je privremeno izvršan. Nalog za privremeno prvo plaćanje (*provvisoriale*) uvijek je neposredno izvršan. Nakon što presuda postane izvršna, stranka je može izvršiti u skladu s redovnim pravilima građanskog postupka.

Posljednji put ažurirano: 24/02/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.